Göteborgs Botaniska Trädgård

Bildspel av Anders Dernback. Texter Wikipedia. Foto Anders Dernback/Wikipedia/Pixabay 2021-08-02

Göteborgs Botaniska Trädgård

Odlingar från Australien

Medelhavet

Påskön

Sydafrika

Göteborgs Botaniska Trädgård

Växter från Australien

Växter från Sydafrika

Göteborgs Botaniska Trädgård

Bergshuset

I den torra odlas på kalk och har ett klimat som påminner om det kring Medelhavet.

Göteborgs Botaniska Trädgård

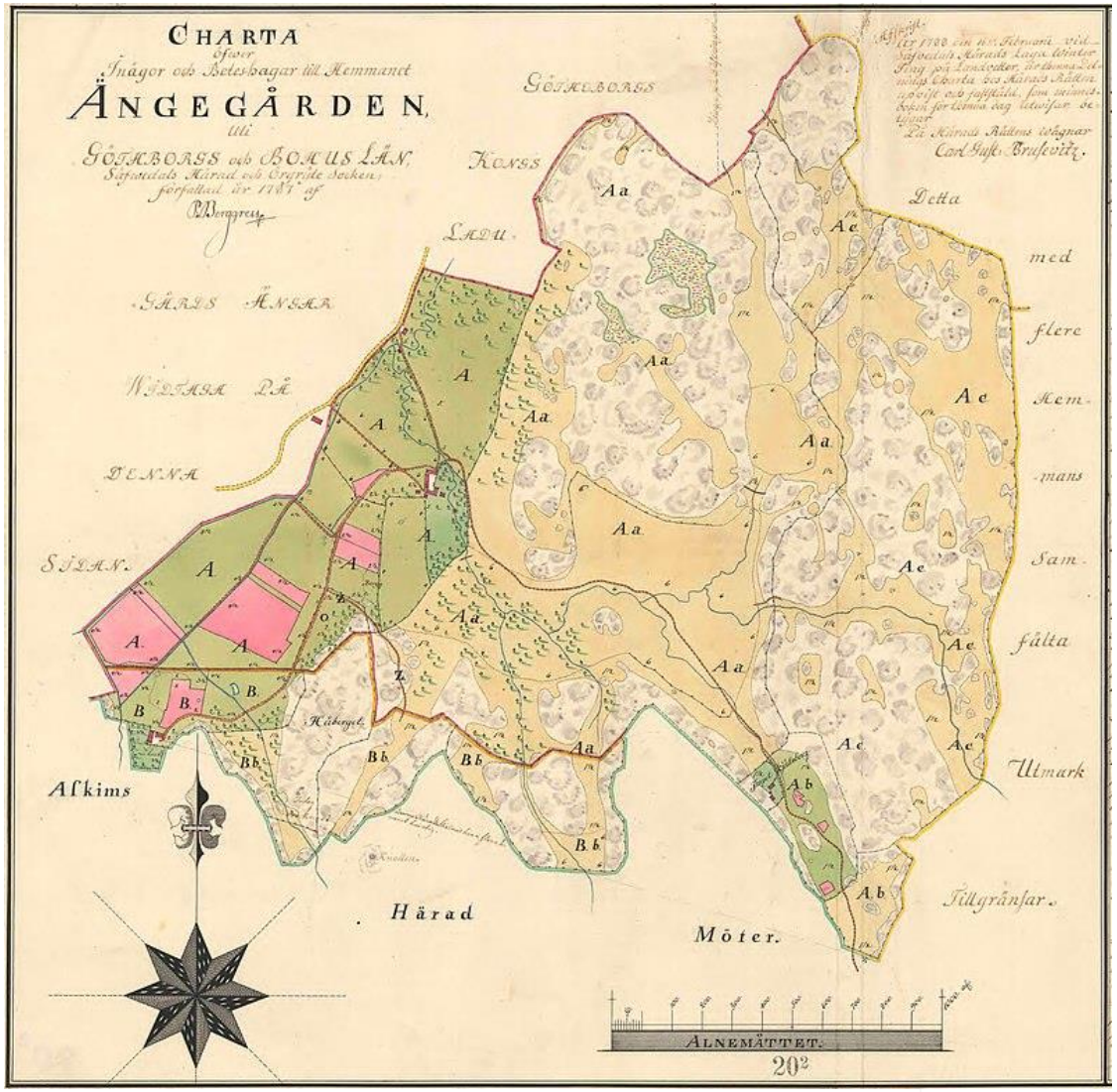

Karta över Änggården

1787. Lilla Änggården kan ses i sydvästra hörnet och Stora Änggården ses ungefär i mitten på västra sidan. Göteborgs botaniska trädgård utgör ungefär den södra delen av detta område med Änggårdsbergen längre söderut utanför kartan.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Botaniska trädgården är anlagd på ägorna för Änggården vilken är känd sedan 1600-talet. Gården styckades under slutet av 1700-talet upp i Stora och Lilla Ängården. 1807 köpte grosshandlaren Gabriel Gréen Stora Änggården. Manbyggnaden på Stora Änggården ersattes med nuvarande prefektbostaden och stod färdig 1812. Sonen Arvid Gren köpte 1840 även Lilla Änggården och 1847 efter moderns död övertog han även Stora Änggården.

Arvid Gren strävade därefter att åter göra gården till en sammanhängande enhet. Han var mycket intresserad av trädgård och anställde 1840 som trädgårdsmästare Anders Jonsson och de planterade på ägorna tusentals träd av olika slag. Tanken var att anlägga en engelsk park på de kala bergen runt gården. De flesta träden planterades under 1860- och 1870-talen, exempelvis sattes 1866 1 857 plantor, 1867 1 000 plantor, 1868 1 844 plantor och 1869 1 605 plantor. Gren ville variera trädslagen för att öka färgskiftningen i lövverken över årstiderna. Huvuddelen av planteringarna skedde på Lilla Änggården vars utmarker nu tillhör Botaniska

Göteborgs Botaniska Trädgård

Området, som skulle komma att utgöra stadsdelen Änggården, köptes in av Göteborgs stad 1892 och införlivades med staden i två etapper: 1904 och 1918. För området längs "landsvägen" (Frölundagatan, nuvarande Dag Hammarskjöldsleden) söderut upprättades en första stadsplan 1907–1908. Hela området reserverades då för bostadsbebyggelse, men reviderades 1915 för att också lämna plats åt Botaniska trädgården. Charles Felix Lindbergs Donationsfond uppdrog den 4 april 1914 åt en beredning att lämna förslag om att anlägga en botanisk trädgård.

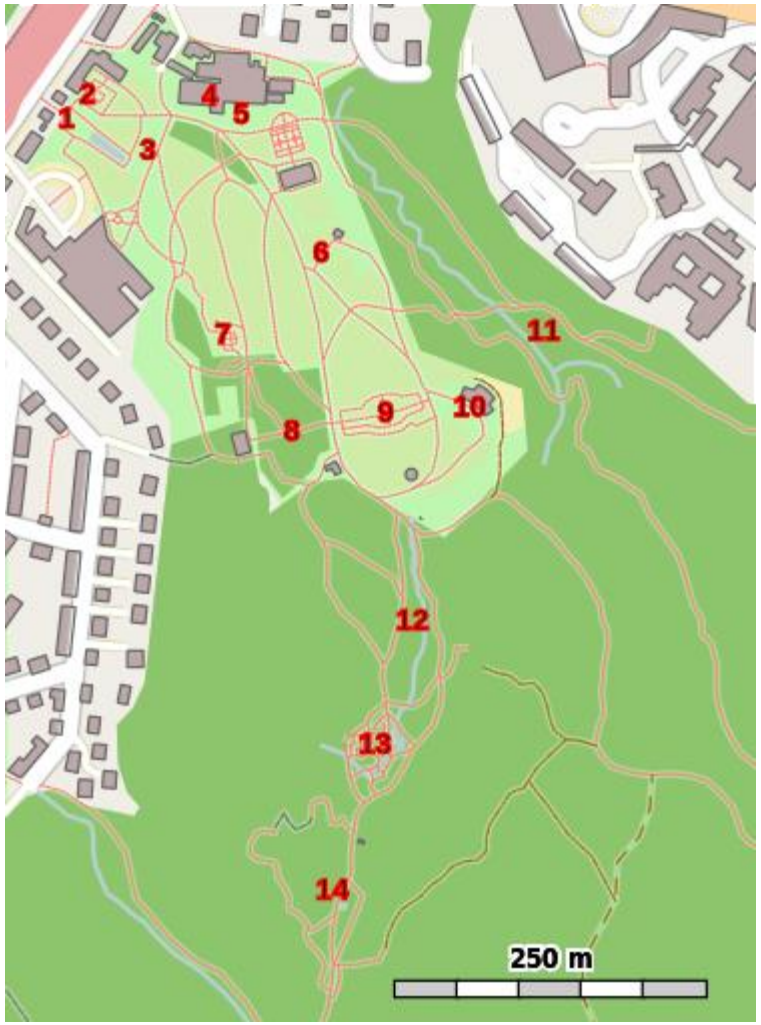

Göteborgs Botaniska Trädgård

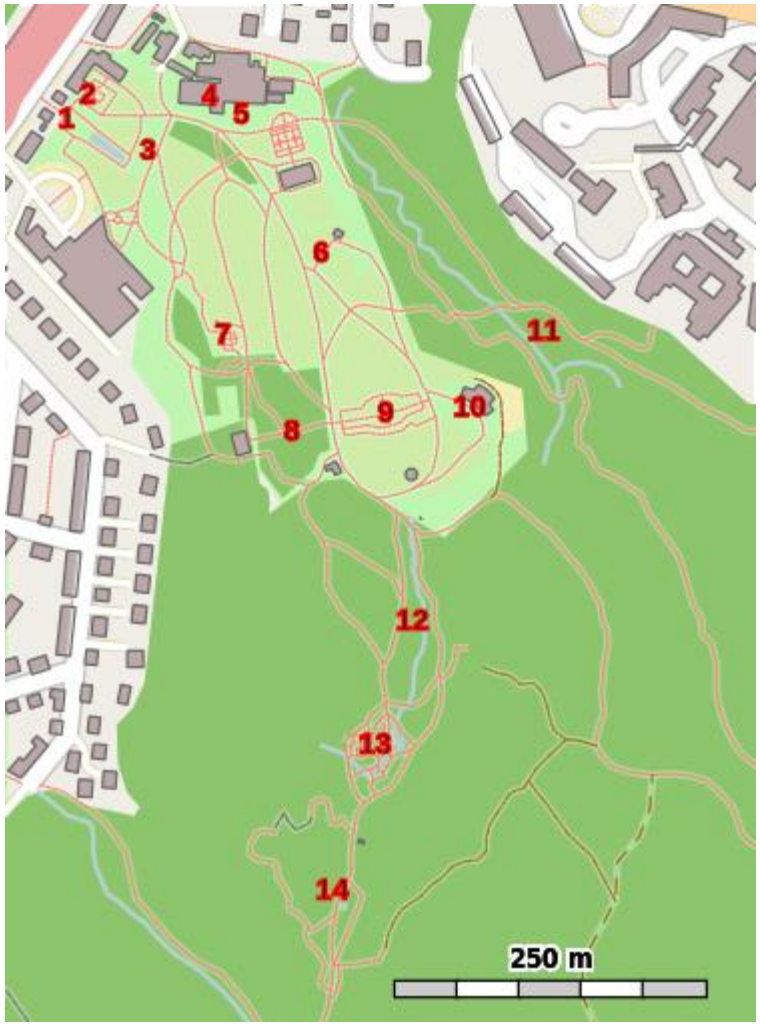

Karta över Göteborgs botaniska trädgård.

1. Entrén, 2. Butiken, 3. Gramina et Flores, 4. Växthusen, 5. Lökträdgården, 6. Köksträdgården, 7. Kryddträdgården, 8. Bambulunden, 9. Perennträdgården, 10. Restaurangen, 11. Vitsippsdalen, 12. Rhododendrondalen, 13. Klippträdgården, 14. Japandalen.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Parken

Själva parken utgör ungefär 40 hektar av hela trädgårdens totala area på **175 hektar.** Den övriga delen på 135 hektar ligger i Änggårdsbergens naturreservat. I parken odlas ungefär 12 000 olika arter i olika sektioner för olika typer av växter. Området avgränsas av Bortre Änggården i sydväst, Carl Skottbergs Gata i nordväst, Främre Änggården i nordost, Sahlgrenskas sjukhusområde i öster och Änggårdsbergen i öster och söder.

Parkens högsta punkt är Österberget med 91 meter över havet, i parkens östra del. Därefter Håberget med 80 meter, i dess västra del. Entréområdet med sina 17 meter över havet, utgör den lägsta punkten. Bland annat finns Klippträdgården, som med sina drygt 5 000 arter fått utmärkelse av Guide Michelin. Lökträdgården som rymmer en stor kollektion av vildinsamlade lökväxter, Örtagården och Perennträdgården. Trädgårdens naturpark och ytterområde är sedan 1975 fridlysta. Arboretet täcker cirka 15 hektar och ligger huvudsakligen söder om själva parken i Änggårdsbergen.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Klippträdgården

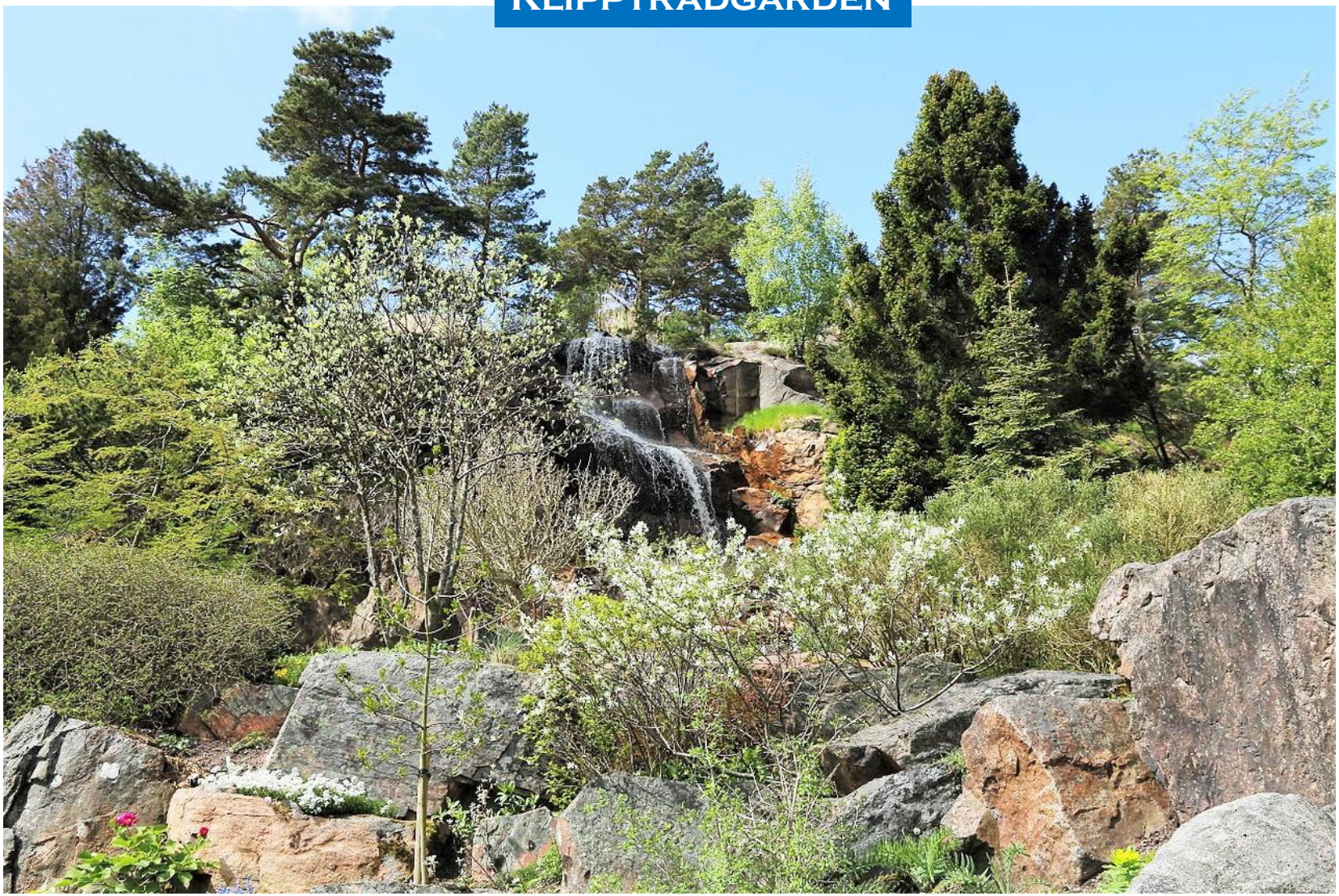

Göteborgs Botaniska Trädgård

Klippträdgården är anlagd i ett gammalt stenbrott och blev färdig 1929. Den innehåller cirka 6 000 olika arter från olika delar av världen. Det finns också ett vattenfall och en mindre damm. Klippträdgården är uppdelad i en europeisk, en asiatisk och en amerikansk avdelning och har både skugg- och torrpartier. Anläggningen har haft tre stjärnor i Michelinguiden.

Den europeiska avdelningen är den närmast Rhododendrondalen, "längst ner", den amerikanska är placerad längre upp mot berget och den asiatiska längs vägen mot Japandalen. I den europeiska avdelningen växer bland annat balkantibast, olika gentiana och geranium. I den amerikanska växer bland annat treblad, djävulsklubba och frilandskaktusar och i den asiatiska växer bland annat vallmo, sockblommor och shortia.

Sedan 2012 finns också en särskild skandinavisk del med vilda, hotade eller vackra skandinaviska arter. Främst odlas fjällväxter, lundväxter, havsstrandsväxter samt växter från Öland, Gotland och Västgötabergen.

Japan

Göteborgs Botaniska Trädgård

Göteborgs Botaniska Trädgård

Japan har under tidigare geologiska tidsåldrar haft landförbindelse med både nuvarande Ryssland via ön Sachalin och Koreahalvön. Förbindelsen mellan Japan och Koreahalvön bröts inte förrän under den senaste istiden. Både djur och växter är därför till relativt stor del nära släkt med arter på den asiatiska kontinenten, även om de är endemiska för Japan. Som exempel kan nämnas att stora trädslag såsom gran, tall, björk, viden, al, bok, ek och poppel finns representerade med olika arter.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Japandalen

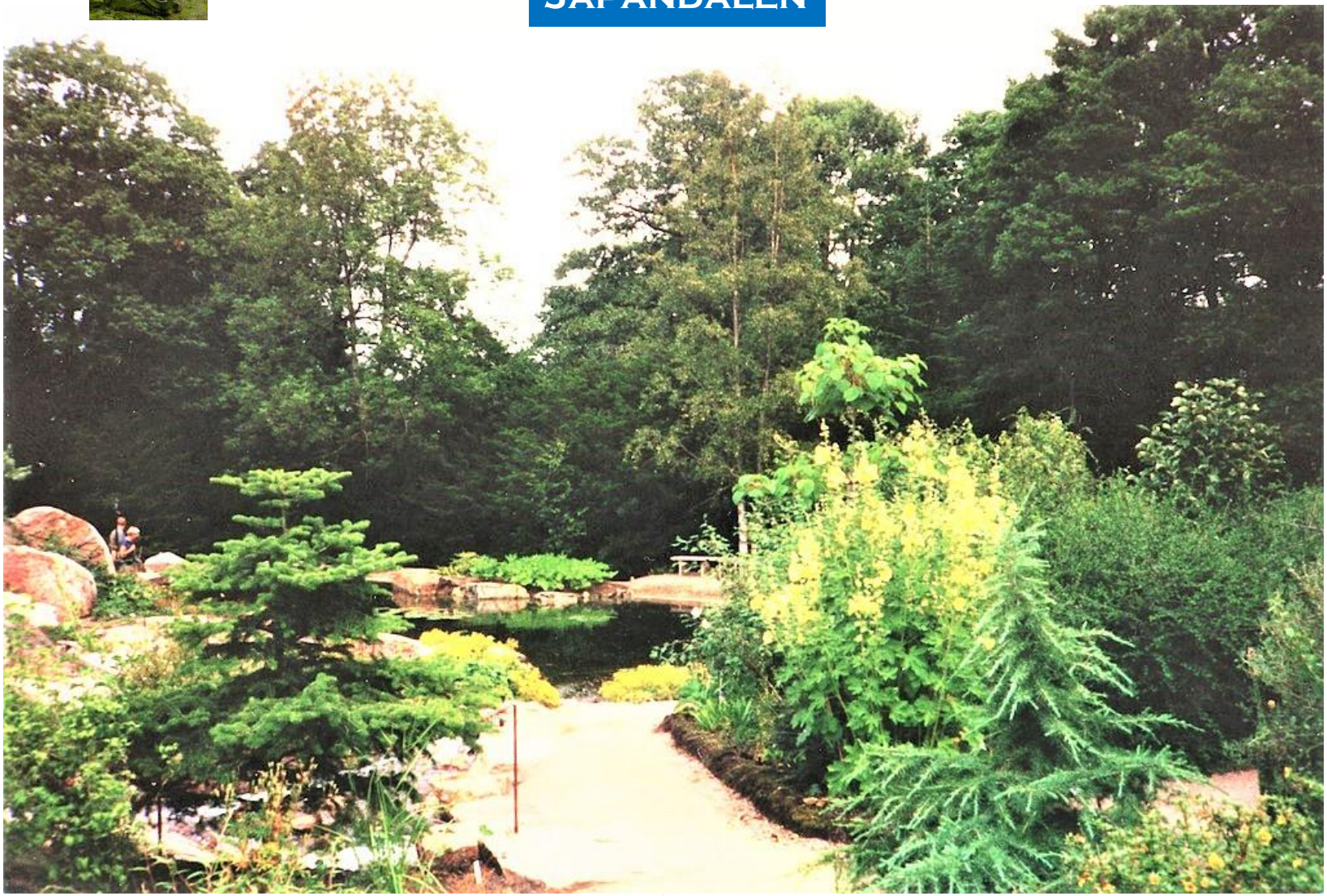

Göteborgs Botaniska Trädgård

Japandalen är en zen-inspirerad del av trädgården som grundades 1952 för att visa de insamlade växterna från trädgårdens fröinsamlingsresa i Japan. Det finns också några kinesiska träd, till exempel ett av trädgårdens två näsduksträd.

I Japandalen finns cirka 160 olika trädarter och minst lika många olika sorters buskar. Man har också för att få en japansk prägel vissa attribut som en antik ishidoro (japansk stenlanterna), en tsukubai, mosskantade stenläggningar och slingrande trappor.

Intill Japandalen finns Koreadalen som började anläggas på 1970-talet. Namnet kom till i slutet på 1980-talet efter att man planterat flera växter från en expedition i Korea.

Göteborgs Botaniska Trädgård

"Japanska riket". Teckensammansättningen, som ordagrant betyder "solens ursprung", eller som det vanligen tolkas tillsammans med tecknet för land, "Soluppgångens (land)", härstammar från det väster om Japan belägna Kina. Japan är beläget i västra delen av Stilla havet och består av fyra större öar, samt omkring 6 848 andra mindre öar. Nordligaste delen består av ön Hokkaido och den sydligaste utposten är Ryukyuöarna.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Vitsippsdalen betraktades i början av 1900-talet som ett av få exempel på västsvensk urskog. Vitsippsdalen blev därför direkt avgörande för placeringen av trädgården. Det är också härifrån trädgårdens symbol, som är en vitsippa, kommer. Numer har dock vitsippan i allt högre grad konkurrens av svalört. Vitsippsdalen är ett naturreservat och endast mindre åtgärder görs (som att hålla stigarna framkomliga).

Göteborgs Botaniska Trädgård

Perennträdgården ligger mitt i parken intill restaurangen och omfattar cirka 400 kvm. De flesta växterna som odlas här är förädlade eller utvalda som extra rikblommande och lättodlade. Mitt i Perennträdgården finns en antik japansk bronsfontän och man har kring den planterat enligt engelsk tradition med en glidande skala av blommornas färger. En grundtanke med Perennträdgården är att verka som exempel på hur växter som kan köpas i handeln kan kombineras.

Perennträdgården omgestaltades 1989 av Rigmor Celander och Mona Holmberg, tidigare trädgårdsmästare i Botaniska trädgården.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Perennträdgården i juli 2010.

Göteborgs Botaniska Trädgård

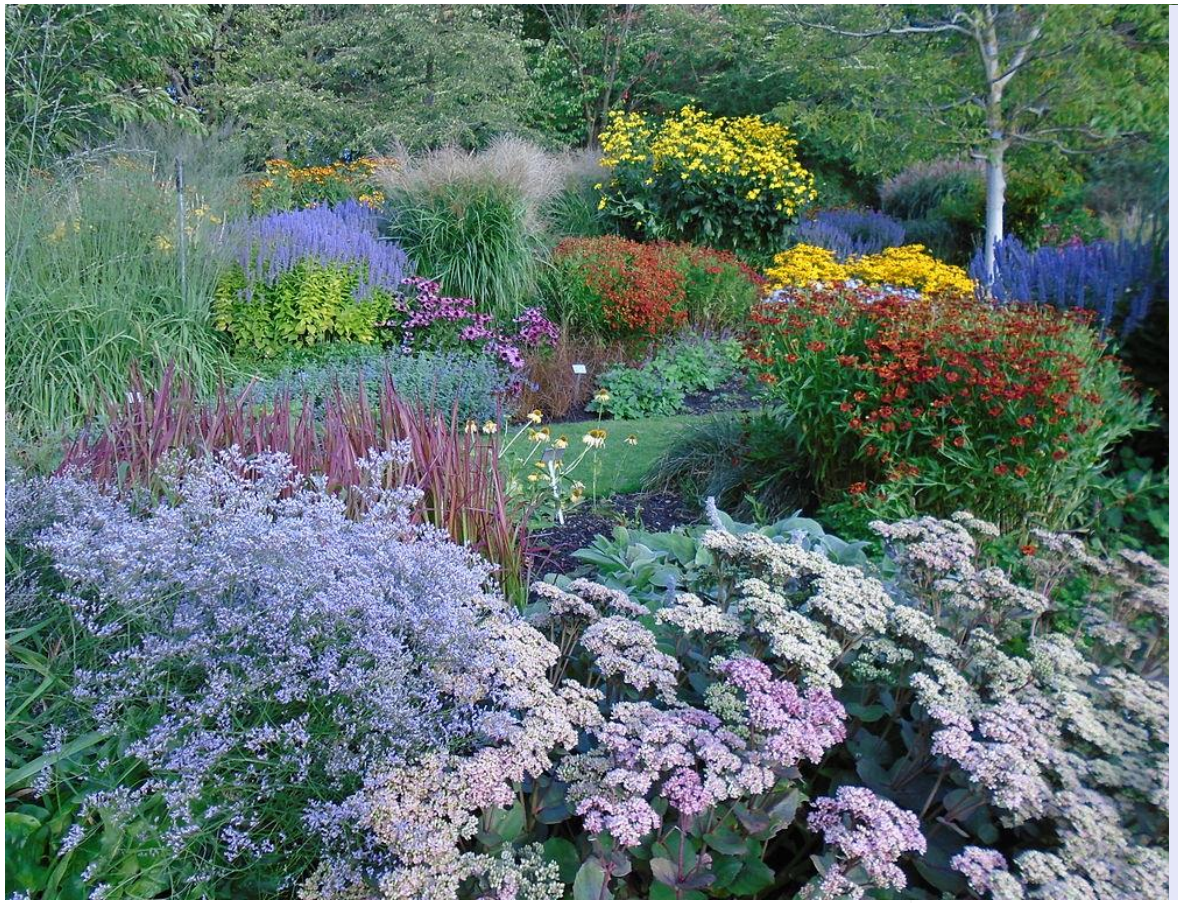

I slänten strax ovanför trädgårdens huvudentré återfinns ytterligare en avdelning med kulturformer av perenner där kombinerad med ett stort sortiment av prydnadsgräs. Planteringen visar ett fyrtiotal olika prydnadsgräs från manshöga pjäser till låga mattor och ungefär lika många perenner. Den kom till 2012 och designades av förre trädgårdschefen Rigmor Celander.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Örtagården ligger i anslutning till ett lusthus från mitten av 1700-talet – ursprungligen beläget på **Kärralunds gård**. Huset flyttades 1959 från Röhsska museets trädgård. Anläggningen är uppbyggd med kalksten som grund och rabatterna har fått en friare komposition än vad som är brukligt hos örtagårdar i gemen. Hela anläggningen inrymmer förutom kryddor och medicinalväxter också ett 20-tal gammaldags buskrosor.

Örtagården började byggas i maj 1999 och invigdes i augusti 2000.[63] Den var Botaniska trädgårdens bidrag till Göteborgs stads millennium-firande. Den invigdes i augusti av dåvarande landshövdingen för Göteborgs- och Bohus län, Göte Bernhardsson.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Lökträdgården ligger intill växthusen, öster om ingången. I lökträdgården finns cirka 1 600 planterade växter, främst olika lök- och knölväxter. Lökträdgården har ett glastak vilket restes 2006. I samband med det nya glastaket genomgick också anläggningen en uppryckning med nya murar och nyplantering.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Göteborgs Botaniska Trädgård

Växthusen i Botaniska trädgården innehåller ungefär 4 000 olika arter. Däribland Sveriges största samling orkidéer, som man i huvudsak fått genom utbyten från andra botaniska trädgårdar. Växthusen är på totalt 1 900 m2 och är uppdelade i elva olika avdelningar. De är uppförda 1981, förutom Suckulenthuset som uppfördes 1973 och ersatte då de tidigare växthusen från 1923. År 1982 byggdes växthusen om till att omfatta cirka 1 500 m2. Utöver de elva olika avdelningarna finns ett antal förökningsväxthus.

Tropikhuset är den avdelningen med högst i tak med sina 9 meter och ligger direkt innanför ingången. Temperaturen är alltid över 20 °C och luftfuktigheten är omkring 80–95 procent. I Tropikhuset återfinns olika regnskogsträd, lianer och storbladiga örter, olika nyttoväxter som kakao, kanel och kardemumma samt flera prydnadsväxter som benjaminfikus, marmorblad och fågelbobräken. I Tropikhuset finns också två dammar med olika fiskar samt rödörade sköldpaddor

Orkidéhusen omfattar fyra olika avdelningar med olika klimat. I Orkidéhusen återfinns samlingen orkidéer med ungefär 1 500 arter vilken byggdes upp på 1920- och 1930-talen.

Disa uniflora

Göteborgs Botaniska Trädgård

Göteborgs Botaniska Trädgård

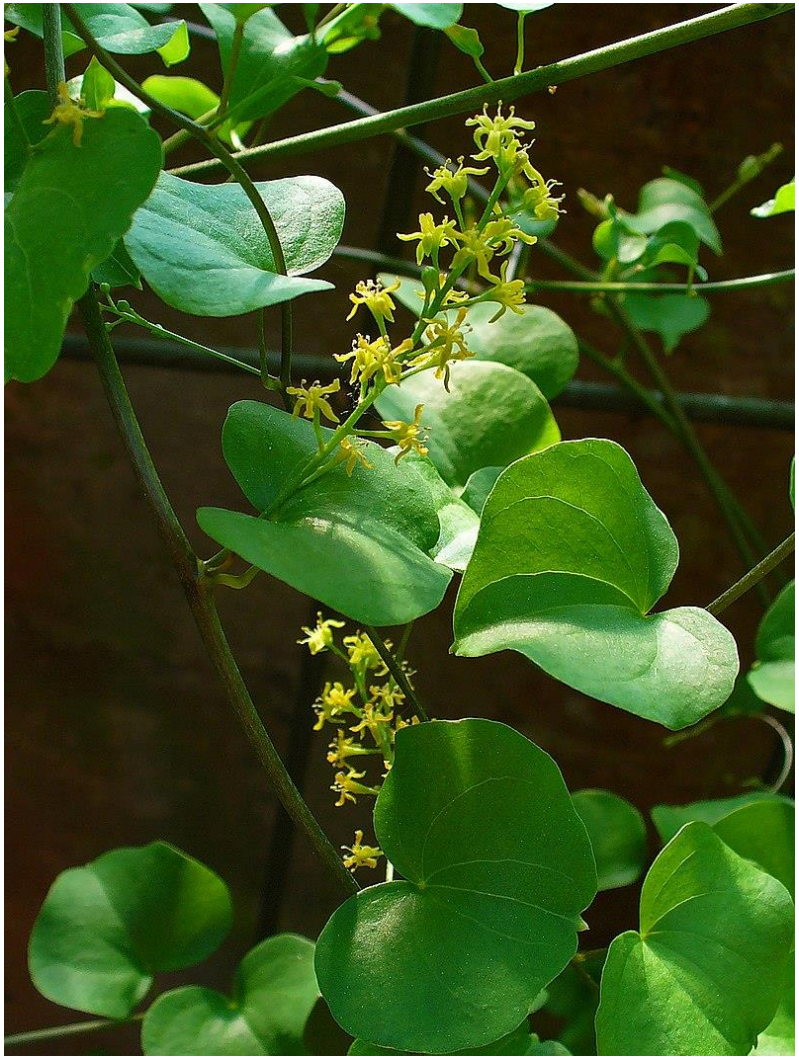

Dioscorea elephantipes är en enhjärtbladig växtart som först beskrevs av Charles Louis L'Héritier de Brutelle och fick sitt nu gällande namn av Adolf Engler. Dioscorea elephantipes ingår i släktet Dioscorea och familjen Dioscoreaceae. Inga underarter finns listade i Catalogue of Life.

Suckulenthuset är det äldsta av växthusen och byggdes 1973. I Suckulenthuset odlas olika kaktusar och andra suckulentersamt en del lök och knölväxter. Sammanlagt odlas ungefär 1000 arter. Främst finns arter från Amerika och Afrika, men Madagaskar och Kanarieöarna.

Bergshusen omfattar två avdelningar, en torr och en fuktig.

Göteborgs Botaniska Trädgård

I Australien – Sydafrikahuset odlas växter från södra halvklotet. Temperaturen hålls över 8 °C. Där finns akacieträd, grästräd, pelargon och ljungväxter från Australien, samt mönjelilja och Phormium tenax från Sydafrika.

I Utställningshuset hålls oftast olika specialutställningar men också en del egna utställningar relevanta för Botaniska trädgården och dess arbete.

Göteborgs Botaniska Trädgård

Göteborg har även en Trädgårdsförening

Foto Anders Dernback